

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

NOVEMBER 2006

Nieuwsbrief Goed Besteed

SGBO
Onderzoek > Advies > Implementatie

Goed
Besteed

Project Goed Besteed

De gemeente is een belangrijke opdrachtgever waar het gaat om inkopen en aanbesteden. Europese regelgeving en de transparantie van het overheidshandelen stellen hoge eisen aan bestuurders en medewerkers bij het verstrekken van opdrachten aan bedrijven. Burgers en bedrijven gaan ervan uit dat hun meest nabije overheid een foutloze voorbeeldrol vervult. Professionalisering is voor de gemeente dan ook het sleutelwoord. De VNG ondersteunt de gemeenten met het project 'Goed besteed'. Het project heeft primair als doel de professionaliteit te bevorderen van de verschillende groepen bestuurders en medewerkers die te maken hebben met inkopen en aanbesteden. Maar er is nog een doel: aan de omgeving van de gemeenten – zoals de medeoverheden, bedrijfsleven en burgers – duidelijk maken dat gemeenten al een grote verbeteringslag hebben gemaakt, maar gelijktijdig bezig zijn om verdere verbetermogelijkheden te zoeken.

Deze nieuwsbrief informeert u over de stand van zaken van het project 'Goed besteed'. U leest in de nieuwsbrief over het onderzoek dat door SGBO is uitgevoerd naar de huidige stand van zaken van inkopen en aanbesteden door gemeenten. Ook berichten we u over de manier waarop de VNG raadsleden informeert over hun rol en welke hulpmiddelen er zijn voor portefeuillehouders.

De eerste raadsledenbijeenkomst

Er zijn zes regionale VNG-bijeenkomsten voor raadsleden georganiseerd. Het noorden beet de spits af: de eerste bijeenkomst was in Assen op 17 oktober 2006. Ook leden van lokale rekenkamers en griffiers waren onder de 45 aanwezigen. Regionaal project-ambassadeur van 'Goed besteed' Henk Kosmeijer, wethouder van Tynaarlo, leidde de avond. Guust Linders, projectleider, introduceerde de bedoeling en producten van het project. Een van die producten is een dvd voor raadsleden, die in Assen zijn primeur beleefde. De raadsleden benutten de avond vooral om veel vragen te stellen en van elkaars ervaringen te leren. Vooral de afbakening van de taak die

de raadsleden bij het aanbesteden voor zichzelf weggelegd zien, leidde tot hevige discussies. Het ging onder meer over het vaststellen van de nota inkopen en aanbesteden, professionalisering en het goed regelen van de verantwoording, eventueel ook via de lokale rekenkamer. Ook kwam de vraag aan de orde hoe de raad kan bepalen of de laagste prijs van een product of juist de prijs-kwaliteitverhouding als uitgangspunt wordt gehanteerd. Daarnaast was integriteit van bedrijven een issue. Veel aandacht trok de kwestie hoe gemeenten binnen het raamwerk van de aanbestedingsregels, de bedrijven in de eigen stad of regio een plaats kunnen geven en hoe werkgelegenheidsbeleid een rol kan spelen. Er werden voorbeelden genoemd van gemeenten die een opdracht verstrekken aan een bedrijf in ruil voor

het aan de slag krijgen van de eigen werklozen. Slim beleid dat de raad kan propageren, vonden de aanwezigen.

Veruit de meeste aandacht was er voor duurzaam aanbesteden. Dat bleek veel meer mogelijkheden te hebben dan alleen het inkopen van Max Havelaar-koffie voor het gemeentehuis. Henk Hortensius van SenterNovem, de organisatie die zich sterk maakt voor duurzaam inkopen, kon de raadsleden goede handreikingen geven hoe de raad duurzaamheid in al haar facetten kan integreren in het aanbestedingsbeleid.

Meer weten over duurzaam aanbesteden: kijk op www.senternovem.nl.

Voorbeelden in AFKIJKEN AANBEVOLEN

Alle portefeuillehouders inkoop- en aanbestedingsbeleid ontvangen binnenkort het boekje AFKIJKEN AANBEVOLEN, met voorbeelden van goed bestuur bij inkopen en aanbesteden.

In AFKIJKEN AANBEVOLEN staan praktijkvoorbeelden met allerlei leerpunten en tips. Het gaat om ervaringen met samenwerking, inkopen om maatschappelijke doelen te bereiken, de gemeentelijke organisatie van de inkoopfunctie en om de betrokkenheid van het gemeentebestuur. Hoe verschillend de praktijkervaringen ook zijn, positief of negatief, ze zijn altijd leerzaam. Omdat gemeenten met dezelfde maatschappelijke opgaven te maken hebben, kan het inspiratie bieden om bij elkaar 'de kunst af te kijken'. Professioneel aanbesteden en inkopen is niet alleen een zware last, het biedt ook

uzelf voordelen, zoals uit nogal wat voorbeelden blijkt. De praktijkervaringen zijn opgetekend uit de mond van de betrokken ambtenaren en bestuurders zelf. Zo wordt u als wethouder gewaarschuwd voor mogelijke valkuilen door een collega die al eens in die valkuil is getuimd. En uw collega wijst u met enthousiasme op de voordelen die er voor uw gemeente te behalen zijn.

In de eerste plaats is AFKIJKEN AANBEVOLEN bestemd voor portefeuillehouders, maar het is zeker ook van belang voor raadsleden en ambtenaren. AFKIJKEN AANBEVOLEN wordt naar alle colleges van burgemeester en wethouders gestuurd. Ook kunt u het downloaden van de website van de vng: www.vng.nl, ga naar wonen en economie, kies 'goed besteed'.

Congres Goed Besteed op 24 januari

Op 24 januari 2007 wordt het project afgesloten met het eindcongres **Goed Besteed** in Utrecht. Dit congres is voor gemeentelijk bestuurders (wethouders én raadsleden) en voor inkoopcoördinatoren van gemeenten. Reserveer deze datum alvast in uw agenda! In de volgende nieuwsbrief, die in december wordt toegestuurd, volgt meer informatie over het congres.

U kunt zich inschrijven via www.cs-vng.nl.

Ambassadeurs

In het project **Goed Besteed** werken we met een aantal ambassadeurs. De ambassadeurs zijn allemaal gemeentelijk bestuurders die iets hebben met inkopen en aanbesteden. Er is één landelijk ambassadeur en zeven regionale ambassadeurs die de boodschap van **Goed Besteed** uitdragen naar collega-bestuurders.

De heer Dr. G.O. van Veldhuizen is burgemeester van Hoorn en landelijk ambassadeur van het project Goed Besteed.

Onno van Veldhuizen, burgemeester van Hoorn en landelijk ambassadeur van Goed Besteed

De overige, regionale ambassadeurs van het project zijn:

- De heer A.P.M. Veltman, burgemeester van Someren
- De heer P.H. Roos, wethouder Wormerland
- De heer H. Snier, wethouder Breda
- De heer G. Krol, wethouder Leeuwarden
- De heer P.H. Hamelink, raadslid Terneuzen
- De heer Th. De la Court, wethouder Lochem
- De heer H. Kosmeijer, wethouder Tynaarlo.

Landelijk onderzoek inkopen en aanbesteden

SGBO heeft de afgelopen zomer in opdracht van de VNG een landelijke inventarisatie gehouden naar de stand van zaken rond inkopen en aanbesteden. Iets meer dan de helft van alle gemeenten heeft hieraan meegedaan. Uit het onderzoek blijkt dat gemeenten en hun bestuurders voortvarend bezig zijn met een professionaliseringslag:

- Bij 78% van de gemeenten is er een verantwoordelijke portefeuillehouder die zich bezighoudt met inkopen en aanbesteden.
- In de middelgrote gemeenten is bij 95% het beleid vastgelegd in een nota inkopen en aanbesteden.
- Bij 89% van de gemeenten worden duidelijke voorschriften gehanteerd met betrekking tot inkopen en aanbesteden.
- 91% van de gemeenten werkt wel eens samen met andere gemeenten om zaken in te kopen. Bij kleine en middelgrote gemeenten komt dit nog wat vaker voor!

Toch zijn er nog punten voor verbetering vatbaar:

- Bij 47% van de gemeenten is de gemeenteraad zichtbaar betrokken bij het onderwerp. Bij de kleine gemeenten ligt dit nog wat lager (41%).
- Bij 55% van de gemeenten controleert het management of de uitgangspunten van het beleid worden nageleefd.
- Kennismanagement en contractbeheer moeten nog wat meer aandacht krijgen.

Uit het onderzoek blijkt verder dat vooral de middelgrote en grote gemeenten vooroplopen met de implementatie van het inkoop- en aanbestedingsbeleid. Kleinere gemeenten daarentegen besluiten steeds vaker om gezamenlijk in te kopen.

Naar het oordeel van de VNG kunnen de gemeenten goed voor de dag komen met hun huidige prestaties en met hun inzet om energiek aan verdere verbetering te werken. Het onderzoeksrapport van SGBO wordt binnenkort naar alle gemeenten verstuurd.

Dvd voor de leden van de raad

Zoals ook bleek op de regionale informatiebijeenkomsten, is het niet voor alle raadsleden duidelijk wat hun rol en taken precies zijn met betrekking tot inkopen en aanbesteden. Om hun meer zekerheid te geven, is in het kader van het project **Goed Besteed** een dvd gemaakt voor raadsleden. De voorzitter van de directieraad van de VNG, Ralph Pans, legt op de dvd uit hoe de verantwoordelijkheden liggen in de verhouding tussen college en raad. Zo kan de raad bijvoorbeeld kaders stellen die te maken hebben met duurzaamheid, de regionale werkgelegenheid en regionale samenwerking.

De dvd belicht ook de praktijk: hij biedt een kijkje in de keuken van collega's die ervaring hebben met verschillende facetten van de inkoop en aanbesteding. Zo kunt u meeprofiteren van wat zij inmiddels hebben geleerd.

De landelijke ambassadeur, Onno van Veldhuizen, burgemeester van Hoorn, vertelt hoe zijn gemeente te werk is gegaan met de professionalisering van de

inkoop en aanbesteding. De dvd laat zien dat goed inkopen en aanbesteden niet alleen met geld te maken heeft, maar ook met kwaliteit, rechtmatigheid en bestuurlijke integriteit. Aan bod komen onder andere besparingen, de samenwerking met andere gemeenten en het belang van bestuurlijke betrokkenheid. En dat zijn evenveel redenen waarom ook raadsleden kennis van zaken moeten hebben om hun kaderstellende en controlerende rol goed te kunnen uitoefenen.

De dvd duurt ongeveer tien minuten en wordt in november naar alle raadsgriffiers toegestuurd. Het is de bedoeling dat de dvd getoond wordt in de raadsvergadering. Aan uw raadsgriffier is verzocht om dit te organiseren.

Ervaringen delen in Stede Broec

Persoonlijk verslag van de regionale bijeenkomst in Stedebroec op 19 oktober

Een van de pijlers van het Project Goed Besteed zijn de regionale bijeenkomsten met bestuurders en mensen uit de praktijk van het inkopen en aanbesteden. Dat zijn de plekken waar ervaringen worden uitgewisseld en waar men elkaar ideeën, tips en eyeopeners kan geven voor de betere 'hé, dat professioneel inkopen is zo gek nog niet'-momenten.

Donderdag 19 oktober was een heel geslaagd voorbeeld van zo'n bijeenkomst. 's Middags om 14.00 uur, gastvrij ontvangen door burgemeester Eggermont van de gemeente Stede Broec, kwam een twintigtal bestuurders en inkoopers van ge-

meenten in Noord-Holland bijeen. Als deskundige van SGBO mocht ik, in opdracht van de VNG, als eerste een inleiding geven over het project en het onderzoek (zie elders in deze nieuwsbrief). Daarna kwamen twee ervaringen van gemeenten aan bod. Wethouder Peter Roos van de gemeente Wormerland maakte ons deelgenoot van de stappen die in zijn gemeente zijn gezet om tot professioneel aanbesteden en inkopen te komen. Het eerste signaal was in dit geval de accountant (“waarom is dat bij jullie zo ondoorzichtig?”). Na een inkoopscan werd voor de gemeente snel duidelijk waar de winst te halen viel. En vervolgens bracht Wormerland de gedachte ‘wie niet groot is, moet sterk zijn’ in de praktijk. Ze ging namelijk te rade bij de buurgemeente Beverwijk, die een professionele inkoper (inkoopster in dit geval) in dienst heeft. Beverwijk bleek bereid om haar een dag per week ‘uit te lenen’ aan Wormerland en daar helpt zij nu met de inkoop- en aanbestedingsprocessen, waar nodig. Wat mij vooral als heel sterk punt in deze constructie opviel, was dat Wormerland de nadruk legt op het leren door de eigen medewerkers (de materie-deskundigen) van deze professionele inkoperster. Dus geen afhankelijkheid van externe expertise, maar zelf de kennis opbouwen.

Als uitsmijter gaf Peter Roos nog mee dat je als wethouder met een dergelijke verandering niet altijd vrienden maakt, zeker niet onder de plaatselijke middenstand, zoals hij zelf aan den lijve had ondervonden. Het voordeel echter van een grotere transparantie van inkoopprocessen, weegt wat hem betreft veel zwaarder.

De tweede gemeentepresentatie was afkomstig van de gemeente Wijdemeren, door Wim Lorjé

(wethouder) en Peter Buijs (hoofd facilitaire zaken). Hun verhaal ging over samenwerking, systematisch en professioneel aangepakt, binnen de regio Gooi- en Vechtstreek. Als uitvloeisel van het informeel overleg van de hoofden facilitaire zaken ontstond het idee: dat inkopen en aanbesteden, dat moet toch efficiënter kunnen; als we het samen aanpakken moet er toch winst te behalen zijn?! Ook hier volgde een inkoopscan (bij alle deelnemende gemeenten), die de gemeenten sterkte in deze gedachte. Na het onderzoeken van verschillende samenwerkingsscenario's werd uiteindelijk gekozen voor een vorm waarbij elk van de gemeenten het inkoopbeleid vaststelt. Zij nemen een eigen inkoper in dienst om het professioneel inkopen in elk van de organisaties goed ingebed te krijgen. Die inkopers zullen vervolgens intensief met elkaar samenwerken om bijvoorbeeld de voordelen door schaalvergroting ‘binnen te halen’. Zelfs nu, nu er nog geen inkopers in dienst zijn, zijn die voordelen al behaald, bij het gezamenlijk aanbesteden van schoolvervoer.

Mij viel als sterk punt op dat er bij dit project veel aandacht is en wordt besteed aan communicatie om draagvlak binnen de organisaties te verkrijgen. En dat bleek naar de ervaring van de aanwezigen niet altijd eenvoudig (zoals ik iemand hoorde zeggen: ‘wij hebben 130 inkopers’).

Als laatste deel van deze bijeenkomst was er nog een korte presentatie door Pianoo, de netwerkorganisatie waar gemeenten ervaringen en kennis kunnen uitwisselen. Het waren zeer leerzame uren, ook voor mij.

Josée Driessen

Colofon

Het project 'Goed Besteed' is een initiatief van de VNG.

Projectleider: drs. A.B.C.M.E. (Guust) Linders.

www.vng.nl > wonen en economie > goed besteed

Projectuitvoering:

SGBO Onderzoek>advies>implementatie

Coördinatie: drs. M.P.C. (Masja) van den Burg

www.sgbo.nl

